

Щербина І.В.

СОЦІАЛЬНА МІМІКРІЯ НОВОЇ БУРЖУАЗІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ «ВЕЛИКОГО ПЕРЕЛОМУ»

Безпрецедентний тиск на підприємців, масове використання радянською владою надзвичайних методів управління, що вели до руйнації непу, унеможливили легальну приватнопідприємницьку діяльність непманів практично в усіх галузях народного господарства країни. За обставин, що склалися, непмани в масовому порядку припиняли свою підприємницьку діяльність та були змушені змінювати свої попередні заняття, пристосовуючись у різний спосіб до нових складних соціально-політичних і економічних умов. В Україні (як і по всьому СРСР) досить швидкими темпами відбувалися процеси декласування та розпорошення соціальної верстви підприємців, в результаті яких абсолютно більша її частина була змушена припинити свою підприємницьку активність та змінити вид своєї діяльності, перейти до нових, дозволених державою занять.

Політика тотального наступу на приватнокапіталістичний сектор економіки і нову буржуазію, здійснювана радянським керівництвом з кінця 1920-х рр. привела на початку 1930-х рр. до практично повної ліквідації приватногосподарського укладу, зникнення умов для прояву приватної ініціативи і експропріації нової буржуазії. У результаті економічна основа існування непманської буржуазії – дрібнотоварне виробництво – була підірвана, ринкові відносини згорнуті, а сама нова буржуазія, позбавлена засобів виробництва і накопичених капіталів, практично зійшла з історичного подіуму. Кількісні параметри нової буржуазії катастрофічно зменшилися, і на початку 1930-х рр. вже склали нікчемну цифру: з 43, 7 тис. чол. (0, 7%) у 1926-1927 рр. до 3 тис. чол.(0, 03%) у 1931 р. [2, с. 41]. У той же час різко впала частка нової буржуазії в національному доході. Так, якщо на частку капіталістичних елементів міста доводилося 4, 5% народного прибутку, то у 1932 р. – тільки 0,1%.

Таким чином, нова буржуазія перестає існувати як певна страта суспільства. Її представники, намагаючись адаптуватися до нових умов, у масовому порядку переходили до інших видів занять, але цей процес суттєво утруднювався та штучно стримувався радянською державою, її дискримінаційними заходами по відношенню до колишніх непманів. Останні, намагаючись вижити, у будь-який спосіб були змушені вдаватися до різних форм соціальної мімікрії та, часто, навіть до протизаконних дій і вчинків.

Проте, не дивлячись на те, що усередині 1930-х рр., коли з „експлуататорськими класами” в країні було вже покінчено,

радянсько-партійне керівництво продовжувало закликати народні маси до „класової пильності”, а самих колишніх представників цих класів підозрювати у контрреволюційних намірах та діях.